

Над. М. Гаркуша, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

Наг. М. Гаркуша, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

В умовах інтеграції України в європейський освітній простір вимоги щодо рівня професійної підготовки фахівців вищих навчальних закладів на перший план висувають потреби формування творчої, активної, відповідальної і самостійної особистості майбутнього спеціаліста здатного до професійного розвитку і творчої праці в сучасних організаціях та підприємствах. Запорукою якісної професійної підготовки фахівця виступає оптимально організований навчальний процес у вищій школі, який передбачає тенденцію руху від пізнання до самопізнання і творчості.

Одним з найважливіших компонентів освітнього процесу є самостійна робота студентів, що передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності, яка здійснюється під час аудиторних та позааудиторних занять, як без участі викладача, так і під його безпосереднім керівництвом.

Самостійність і творча активність студента розпочинаються в аудиторії під час слухання та сприймання лекцій, під час підготовки до них. Лекція створює фундаментальну базу знань студентів з кожної дисципліни, що передбачена навчальним планом. Зменшення кількості годин на вивчення матеріалу навчальної програми орієнтує викладача на перехід від традиційної лекції, яка, як правило, має суто інформаційний характер до лекції, що має здебільшого проблемний і пошуковий характер і дозволяє поєднати керуючу роль викладача з високою активністю студентів на основі використання сучасних інформаційних та інтерактивних технологій. Лектор ставить проблему перед студентами і допомагає їм самостійно працювати в напрямку її розв'язання, рекомендує літературу й роз'яснює методи самостійної роботи з підручниками і першоджерелами. Доцільними є лекції, що активізують мислення і самостійну роботу студентів, а саме: проблемні лекції, лекції-конференції, лекції з раніше запланованими помилками, діалогово-дискусійні лекції, лекції-консультації тощо.

В організації самостійної роботи студентів велике значення мають практичні заняття, на яких викладач ставить завдання, пояснює його, але виконання роботи студенти повинні здійснювати самостійно. При цьому слід зазначити, що підготовлені викладачем за кожною

темою курсу проблемні і практичні завдання повинні передбачати подальшу пізнавальну діяльність студентів, глибоке засвоєння ними матеріалу. У зв'язку з цим зауважимо, що для вдосконалення організації самостійної роботи студентів означені завдання мають бути різних рівнів складності, включати частково-пошукові та дослідницькі завдання.

Одним із видів самостійної роботи студентів є виконання домашніх завдань, які можуть бути направлені на засвоєння нових знань (теоретичні); на розвиток навичок і вмінь (емпіричні); на застосування знань, навичок і вмінь (практичні); на узагальнення і систематизацію (узагальнюючі).

Самостійна робота студентів може бути забезпеченою на семінарських заняттях, які проводяться в нетрадиційних формах: семінар-дискусія, семінар-дослідження, семінар-взаємонавчання тощо. Для успішної участі в таких семінарах студентіві потрібна не лише попередня самостійна підготовка, але й плідна праця в складі творчих груп.

Поаудиторна самостійна робота студентів здійснюється в процесі виробничої практики, мета якої – розширити, поглибити та уточнити теоретичні знання, здобуті на лекціях і під час семінарських та практичних занять, забезпечити вироблення важливих професійних якостей майбутнього фахівця.

Важливою складовою організації самостійної роботи студентів є підготовка рефератів, написання дипломних робіт, наукових статей, тез та доповідей на студентські наукові конференції, що дозволяє студентіві апробувати вміння і здатність викладати результати своєї роботи та відстоювати сформульовані їм наукові положення. При цьому студент виявляє свою здатність ставити і вирішувати актуальні, теоретично і практично значимі проблеми, демонструє свої потенційні можливості в проведенні дослідницької роботи і тим самим розкриває рівень і якість своєї професійної підготовки, здобутої за час навчання.

Слід зазначити, що умовою успішності самостійної роботи є системність і регулярність її здійснення студентами.

Організація самостійної роботи студентів пов'язана з підвищенням якості праці викладача, підготовкою й постійним оновленням методичного забезпечення.

Отже, науково організована самостійна робота обумовлює активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів, навчає самостійно працювати з науково-методичною літературою, здобувати необхідні знання, набувати практичні вміння й навички для професійної діяльності.